

A Fővárosi Ítéltábla dr. Simon Tamás ügyvéd által képviselt I.rendű felperes neve I. rendű és kiskorú II.rendű felperes neve II. rendű (mindketten: ... szám alatti lakosok) felpereseknek - a dr. Dudás Gábor ügyvéd által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2012. március 22. napján kelt 39.P.20.860/2010/18. számú közbenső ítélete ellen az alperes részéről 19. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

közbenső ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helyben hagyja.

Kötelezi az alperest, hogy - 15 napon belül - fizessen meg az I-II. rendű felpereseknek mint együttes jogosultaknak 10.000 (Tízezer) forint plusz áfa összegű fellebbezési eljárási költséget.

A le nem rótt 48.000 (Negyvennyolcezer) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen a közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az I. rendű felperes az 1998-ban született II. rendű felperes és kiskorú ... édesanyja. ... az I. rendű felperes második terhességéből született, amelynek során az I. rendű felperes 2003 szeptemberétől járt terhesgondozásra a ... Intézményébe. Genetikai ultrahang (továbbiakban: UH) vizsgálatát 2003. november 18-án végezték el az ... Központban (továbbiakban: ...K) és sem ekkor, sem a korábbi UH vizsgálatok során nem tájékoztatták a magzatnál észlelt fejlődési rendellenességről. Az I. rendű felperes a terhesség 27. hetében, 2004 februárjában 4D UH vizsgálaton vett részt, ahol megállapították, hogy a magzat egyik karja hiányzik; az ...K-ban elvégzett ellenőrző UH vizsgálat megerősítette a feltárt fejlődési rendellenességet. Ezzel a rendellenességgel született meg az ...K-ban 2004. április 24-én az I. rendű felperes második gyermeke: ..., akinek a bal keze teljesen csonk, a keze egy ujjban végződik és kulcscsontja, valamint vállcsont sem ép. A sérült gyermek

megszületése után az I. rendű felperes férje elköltözött a családtól, és azóta elvált az I. rendű felperestől. Az I. rendű felperes az események hatására pszichikailag teljesen összeomlott, és rövid ideig a kórházban hagyta gyermekét, akit csak később vett magához. Pszichés állapota rendezése érdekében nem vett igénybe orvosi segítséget, mivel úgy gondolta, hogy egyedül kell megbirkóznia a családot ért események feldolgozásával. Gyermekei nevelésében az I. rendű felperes édesanyja nyújtott segítséget, aki 2007 júniusában bekövetkezett haláláig egy háztartásban élt lányával és két unokájával. Az I. rendű felperes pszichés állapota miatt lemondott ... szülői felügyeleti jogáról, akinek gyámságát édesanyja látta el. Az I. rendű felperes 2007 áprilisában kapta vissza szülői felügyeleti jogát.

Az I-II. rendű felperések keresetükben vagyoni és nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérték kötelezni az alperest. Álláspontjuk szerint az alperes jogelődje, az ...K az I. rendű felperes terhességvégzése során nem az egészségügyről szóló 1997. CLIV. törvény (Eütv.) 77. § (3) bekezdésében előírt gondossággal járt el, mivel nem tett eleget a 13. § (1) bekezdésében meghatározott tájékoztatási kötelezettségnek. Az I. rendű felperes számára nem adtak felvilágosítást a magzat fejlődési rendellenességéről, így nem dönthetett felelősséggel abban a kérdésben, hogy fogyatékosan is világra hozza-e a gyermeket, vagy megszakíttatja a terhességet. Az utóbbira a terhesség 24. hetéig lett volna törvényes lehetősége, ezért ha a 2003. november 18-ai UH vizsgálat alkalmával tájékoztatják a magzati károsodásról, úgy nem hordja ki a terhességet. Szakorvosai felróható magatartására figyelemmel az alperes a Ptk. 348. § (1) és 339. § (1) bekezdése alapján tartozik kártérítési felelősséggel.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Azzal védekezett, hogy az UH felvételek nélkül nem bizonyítható, miszerint a magzat fejlődési rendellenessége felismerhető volt a terhesség 24. hete előtt. Azt sem lehet kétségkívül megállapítani, hogy az I. rendű felperes által állított 2003. november 18-ai UH vizsgálatra valóban sor került. Az orvosi dokumentáció hiányát viszont nem lehet a hátrányára értékelni, mivel lehetséges, hogy az iratokat az I. rendű felperes hagyta el. Az sem róható a terhére, hogy jogelődje nem tett eleget az iratok megőrzésére vonatkozó jogszabályi kötelezettségének. Vélekedése szerint a felperések nem hivatkozhatnak az egészséges családban való élés jogának a sérelmére, hiszen ez az I. rendű felperes eljárásának a következménye, aki maga mondott le sérült gyermekének a felügyeleti jogáról. Ráadásul az I. rendű felperes kárenyhítési kötelezettségének sem tett eleget, mivel pszichés összeomlását követően nem vett igénybe orvosi segítséget.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletével megállapította az alperes kártérítési felelősségének fennállását kiskorú ... 2004. április 24-én történő születésével okozati összefüggésben az I-II. rendű felperéseket ért károk tekintetében. Az ítélet jogi indokolása szerint az UH vizsgálatokat végző szakorvos, dr. ... vallomása bizonyította, hogy a terhesség 18-20. hetében elvégzett UH vizsgálat célja a magzat fejlődési rendellenességeinek a kiszűrése. Ebből következően a 2003. november 18-ai UH vizsgálat alkalmával tájékoztatni kellett volna az I. rendű felperest a magzat

fejlődési rendellenességéről és ehhez kapcsolódóan a terhesség megszakítás lehetőségéről. Ennek elmulasztása miatt az I. rendű felperes ellátása nem felelt meg az Eütv. 77. § (3) bekezdésében előírt gondossági követelménynek, ezért az alperes kártérítő felelősséggel tartozik [Ptk. 339. § (1) bekezdés]. A kimentéshez az alperesnek azt kellett volna bizonyítania, hogy a genetikai UH vizsgálat során a szakma szabályainak megfelelő gondosság esetén sem lett volna felismerhető a magzat végtaghiánya. Az UH felvételek azonban nem állnak az alperes rendelkezésére, ezért nem tudott olyan bizonyítékot szolgáltatni, amely szükséges lenne a kártérítés alóli mentesüléséhez. Az Eütv. 136. § (1) bekezdése és a (3) bekezdés a), d) pontjai értelmében a dokumentáció megőrzésére az egészségügyi ellátást végző intézmény köteles. Erre figyelemmel a felpereseknek nem származhat semmilyen hátránya abból, hogy ...K nem a jogszabályoknak megfelelően járt el az orvosi dokumentáció jogutód részére történő átadásakor. A szülést követően az I. rendű felperes pszichés összeomlása az elszenvedett események hatására következett be, és ebben az állapotban képtelen volt felmérni, hogy gyógykezelésre szorul. Erre figyelemmel nem lehet a kárenyhítési kötelezettség megsértésének tekinteni, hogy nem vett igénybe orvosi segítséget. Az I. rendű felperes csak rövid ideig hagyta a kórházban a sérült gyermeket, aki ezután bekerült a családba, vagyis ettől kezdődően az egészséges családban éléshez fűződő jog mindkét felperes tekintetében sérelmet szenvedett.

A közbenső ítélet ellen az alperes jelentett be fellebbezést, melyben elsődlegesen annak megváltoztatását, és a kereset elutasítását kérte. Másodlagos kérelme a hatályon kívül helyezésre irányult. Harmadlagosan a közbenső ítélet indokolási részének a megváltoztatását kérte, az I. rendű felperes pszichés állapotára vonatkozó megállapítások mellőzésével (5. oldal 6. és 9. bekezdései). Vélekedése szerint nem értékelhető hátrányára az orvosi dokumentáció hiánya, mivel azt az ...nak kellett volna megőriznie. Ez az intézmény nem tett eleget jogszabályi kötelezettségeinek, amikor az egészségügyi dokumentációt csak részben vette át a megszünt ...K-tól. Ennélfogva a dokumentációs hiányosság egyrészt az ...nak róható fel, másrészt az I. rendű felperesnek, aki elhagyta az UH felvételeket. A működési körén kívül eső mulasztásokért nem tehető felelőssé. Álláspontja szerint a jogvita elbírálásakor az Eütv. 2004. április 1-jétől hatályos rendelkezéseit kell alkalmazni, melynek 77. § (3) bekezdése az addig érvényesülő „legnagyobb gondosság” elvét ekkortól kezdődően az „elvárható gondosság” elvére enyhítette. Tőle viszont nem várható el, hogy a hiányzó egészségügyi dokumentációt felkutassa, így ennek elmaradását hátrányára értékelni nem lehet. Vitatta az I. rendű felperes pszichés állapotára vonatkozó megállapítások helytállóságát, mivel ebben a kérdésben nem került sor bizonyításra, ezért az általa kétségbe vont felperesi állításokat nem lehetett volna nem vitatott tényként kezelni. Fenntartotta, hogy kárenyhítési kötelezettség megsértésére utal az a körülmény, hogy az I. rendű felperes a kórházban hagyta a sérült gyermeket és lemondott szülői felügyeleti jogáról.

Az I-II. rendű felperések fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének helyes indokain alapuló helybenhagyására irányult. Hangsúlyozták, hogy

orvosi dokumentáció hiánya tekintetében az I. rendű felperes közrehatása nem állapítható meg, mivel őt nem terheli megőrzési kötelezettség. Kifejtették, hogy az alperes a 2003. november 18-ai UH vizsgálat alkalmával sértette meg a szakmai szabályokat, ezért az Eütv. akkori rendelkezéseit kell alkalmazni, melynek 77. § (3) bekezdése az elvárható legnagyobb gondosság követelményét írta elő. Rámutattak, hogy adott esetben a teljes és egészséges családban éléshez fűződő jog sérelme azzal következett be, hogy a sérült gyermek bekerült a családba. Az együttélés ténye bizonyított, és az jogilag is rendeződött, amikor az I. rendű felperes 2007. április 18-án visszanyerte szülői felügyeleti jogát. Annak megítélése pedig nem a közbenső ítéletre tartozik, hogy az elszenvedett kár következtében milyen mértékű a felperesek károsodása, és az I. rendű felperes pszichés károsodása milyen összegű kártérítéssel ellensúlyozható.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ezért azt a Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelmében felülbírált [Pp. 228. § (4) bekezdés].

Az alperes harmadlagos fellebbezési kérelme alapos, ezt meghaladóan fellebbezése alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a kereset jogalapjának elbírálásához szükséges terjedelemben helyesen állapította meg a tényállást, arra alapított érdemi döntésével az ítéltábla egyetértett, de a fellebbezésre tekintettel indokolását módosítja és kiegészíti a következőkkel.

A jogvitát arra figyelemmel kellett elbírálni, hogy az I. rendű felperes és az alperes jogelődje, az ...K között - társadalombiztosítási elemekkel is átszőtt - megbízási és vállalkozási szerződés jellemzőit magában foglaló polgári jogi jogviszony jött létre, melynek megszegése - hibás teljesítése - esetén az alkalmazandó kártérítési jogkövetkezmény feltételeit a Ptk. 318. § (1) bekezdése szerint érvényesülő Ptk. 339. § (1) bekezdése tartalmazza. A Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében a károsultnak kell bizonyítania a kártérítés konjunktív feltételeinek a fennállását, azt, hogy a károkozó jogellenes magatartásával okozati összefüggésben kára keletkezett. Ugyanakkor a károkozó kimentheti magát, annak bizonyításával, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Az adott helyzetben - az egészségügyi intézménytől - általában elvárható magatartás tartalmát az Eütv. káresemény idején hatályos 77. § (3) bekezdése szerinti gondossági mérce - vagyis az ellátásban résztvevőktől elvárható legnagyobb gondosság - tölti ki. Ebből következően a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy károsodás az alperes jogellenes magatartásával okozati összefüggésben következett be. Az alperes a kártérítő felelősség alól azzal menthette ki magát, ha bizonyítja, hogy jogelődje az Eütv. 77. § (3) bekezdése szerint az ellátásban résztvevőktől elvárható legnagyobb gondossággal, valamint a szakmai és etikai szabályok, illetve irányelvek betartásával járt el.

A kártérítés általános szabályát meghatározó jogszabályi rendelkezés a károkozó magatartás jogellenességét vélelmezi, azaz minden károkozó magatartás jogellenes, hacsak más jogszabály az adott károkozást jogszerűnek nem minősíti. Ez azzal a következménnyel jár, hogy a jogellenességet a károsultnak az eljárás során nem kell bizonyítania, a károkozó mentheti ki magát a felelősség alól azzal, ha bizonyítja, hogy az adott károkozás nem minősül jogellenesnek.

Az alperes a fellebbezésben már nem vitatta miszerint az I-II. rendű felperesek kára abból ered, hogy a súlyos fejlődési rendellenességgel küszködő ... megszületett, és az okozati összefüggés fennállását sem vonta kétségbe. Fenntartott védekezése a kártérítési felelősség alóli mentesülésre szorítkozott, melynek érdekében arra hivatkozott, hogy az elsőrendű felperes terhesgondozását ellátó intézmény nem sértette meg az Eütv. 77. § (3) bekezdésében meghatározott gondossági követelményt. A jogvita elbírálására e törvényi rendelkezésnek a vitatott egészségügyi ellátás, vagyis a genetikai UH vizsgálat időpontjában - 2003. november 18-án - hatályos szövege az irányadó, amely az egészségügyi intézménytől elvárható legnagyobb gondosság követelményét írta el. A mentesüléshez az alperesnek azt kellett (volna) bizonyítania, hogy a szakmai szabályoknak megfelelően végezte el az UH vizsgálatot, de a magzat károsodása a legnagyobb gondosság ellenére sem volt kiszűrhető, mivel fejlődési rendellenessége nem ábrázolódt. Ez a bizonyítás az alperes érdekében állt, ezért a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében neki kellett volna csatolnia az UH felvételeket, de legalábbis a genetikai UH felvételét. Az orvosi dokumentáció és az abba tartozó UH felvételek megőrzése ugyanis az Eütv. 136. § (3) bekezdés d) pontja értelmében a vizsgálatot elvégző intézmény, azaz az alperes jogelődjének a kötelezettsége volt. Az a körülmény, hogy az ...K nem tett eleget a törvényben meghatározott dokumentációs kötelezettségnek, a Pp. 3. § (3) bekezdése értelmében kizárólag a bizonyítási kötelezettséggel terhelt alperes hátrányára értékelhető. Ettől az alapvető jelentőségű szabálytól a bíróság nem térhet el, még akkor sem, ha nem az alperesnek felróható az orvosi dokumentáció hiánya.

Az alperesi jogelődtől eltérően az I. rendű felperest nem terhelte olyan kötelezettség, melynek értelmében meg kellett volna őriznie a birtokába került UH felvételeket. Ebből következően a jogvita eldöntése szempontjából nem volt annak jelentősége, hogy az I. rendű felperes valóban elvesztette-e az UH felvételeket, ezért helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor e tekintetben mellőzte a tényállás felderítését.

Az alperesnek nem sikerült olyan körülményt bizonyítania, amely okot adna mentesülésére, ezért vagyoni és nem vagyoni káraikra kiterjedően teljes kártérítéssel tartozik a felperesek felé [Ptk. 355. § (1) bekezdés]. Kétségtelen, hogy az I. rendű felperest ért vagyoni károk mellett a felperesek személyiségi jogai is sérültek, amely jogsérelem megalapozza nem vagyoni kártérítés iránti igényüket [Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja]. Tény, hogy ... rövid idővel születése után hazakerült a kórházból és azóta a felperesekkel él egy családban és egy háztartásban, vagyis az egészséges családban való éléshez fűződő jogosultság

mindkét felperes vonatkozásában sérelmet szenvedett. A feltárt körülmények az I. rendű felperes lelki egészsége megrendülésének tényét is alátámasztják, ami ugyancsak a személyiségi jogi sérelmek közé sorolható.

Összefoglalóan megállapítható, hogy az I-II. rendű felperesek eleget tettek a rájuk háruló bizonyítási kötelezettségnek, és eredményesen bizonyították az alperes jogellenes magatartással okozati összefüggésben bekövetkezett vagyoni és nem vagyoni káruk tényét. A kártérítő felelősség alóli mentesülésre vezetett alperesi bizonyítás viszont sikertelen maradt, ezért az elsőfokú bíróság közbenső ítéletében helytállóan határozott a kártérítési kereset jogalapjának fennállásáról [Pp. 213. § (3) bekezdés]. Azt azonban nem a jogalap, hanem a kártérítési követelés összegére vezetett bizonyítás során kell értékelni, hogy e tekintetben mi a jelentősége az I. rendű felperes által elszenvedett pszichikai összeomlásnak. A pszichikai károsodás mértékére és az I. rendű felperesnél fellépő betegség jellegére az elsőfokú bíróság még nem folytatott le bizonyítást, ezért e tekintetben ténymegállapításai megalapozatlanok. Erre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla mellőzte az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének az indokolási részéből - az 5. oldalon található - az I. rendű felperes pszichikai állapotára vonatkozó okfejtést.

A kifejtettek szerint a Fővárosi Ítéltábla csupán az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének az indokolását módosította, de nem érintette az abban foglalt rendelkezést. Erre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla - az indokolást módosítása mellett - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyta.

A Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében a nagyjából eredménytelenül fellebbező alperest terhelik az I-II. rendű felperesek jogi képviseletének ellátásáért megállapítható ügyvédi munkadíjból álló fellebbezési eljárási költségek. Ennek összegét a Fővárosi Ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3), (5) és (6) bekezdései alapján a ténylegesen kifejtett jogi képviseleti tevékenység arányában mérlegeléssel állapította meg.

A 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a értelmében az I-II. rendű felperesek teljes személyes költségmentessége és az alperes illetékmentessége folytán a le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Budapest, 2012. október 24.

Dr. Sággy Mária s. k.
a tanács elnöke

Dr. Csordás Csilla s. k.
előadó bíró

Dr. Kincses Attila s. k.
bíró